

Wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid

Factsheet

Met het wetsvoorstel wordt ingezet op een meer evenredig handhavingstelsel, met ruimte voor maatwerk voor gemeenten en de uitvoering. Er worden meer waarborgen in het stelsel aangebracht, het stelsel wordt geüniformeerd en het wordt begrijpelijker en beter uitlegbaar. Door het handhavingstelsel in zijn geheel te bezien is ruimte om balans te zoeken: er moet ruimte zijn om fouten te kunnen maken, maar ook voldoende middelen om misbruik te kunnen aanpakken.

Het wetsvoorstel omvat de volgende punten:

1. Het handhavingsinstrumentarium wordt verbreed (afzien van sanctionering, waarschuwing, boete of maatregel, overdracht OM) en er wordt een wettelijk afwegingskader (aard en ernst van de overtreding, verwijtbaarheid van de betrokkene en rol van het bestuursorgaan) geïntroduceerd. De waarschuwingsbevoegdheid wordt ook geïntroduceerd voor UWV ten aanzien van werkgevers die op grond van de Ziektewet informatie moeten verstrekken.
2. Bestuursorganen krijgen de ruimte om af te zien van sanctionering wanneer, naar oordeel van het bestuursorgaan, iemand een fout heeft gemaakt of een sanctie geen doel dient.
3. Er wordt een inspanningsverplichting geïntroduceerd voor bestuursorganen om bij constatering van een onrechtmatigheid de betrokkene te informeren over wat er is fout gegaan en aan welke verplichtingen hij moet voldoen.
4. Het uitgangspunt ten aanzien van terugvordering blijft dat onrechtmatig verstrekt geld wordt teruggevorderd. Wel wordt een aantal wijzigingen voorgesteld:
 - a. Bij een fout van de overheid wordt afgezien van terugvordering, tenzij het iemand redelijkerwijs duidelijk kon zijn dat er teveel geld is ontvangen;
 - b. Mensen worden beschermd tegen traag handelen door de overheid: 6 maanden na ontvangst van een expliciet en concreet signaal van een uitkeringsontvanger of direct toegankelijke database kan het bestuursorgaan het meerdere onterecht ontvangen bedrag niet meer terugvorderen.
 - c. Er wordt een maximale terugkijktermijn van vijf jaar voorgesteld, met uitwijking naar tien jaar bij misbruik.
5. Op het gebied van kwijtschelding wordt voorgesteld om bestuursorganen de bevoegdheid te geven voor kwijtschelding na vijf jaar in plaats van na tien jaar.
6. De recidivebepaling wordt een kan-bepaling die nader ingekleed kan worden in lagere regelgeving.
7. De maximale boetehoogte wordt beperkt tot de tweede categorie van artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht (per 1-1-2024 € 5150,-). In geval van recidive is er de mogelijkheid om af te wijken naar de derde categorie (per 1-1-2024 € 10.300,-). De berekening van de boetes wordt nader ingekleed bij AMvB (Boetebesluit).
8. Op het gebied van maatregelen (verlagingen van de uitkering) wordt de AMvB (Maatregelenbesluit) geüniformeerd en gemoderniseerd. De Participatiewet, IOAW en IOAZ worden onder het besluit gebracht. Een aantal maatregelen die momenteel in de lagere regelgeving zijn geregeld worden naar wettelijk niveau verplaatst om de ernst van de gedraging (bijvoorbeeld verwijtbare werkloosheid en ernstige misdragingen jegens ambtenaren) te benadrukken en vanwege de impact van het gevolg (mogelijkheid om een uitkering te weigeren).
9. Tevens worden er een aantal overige onderwerpen in de wet geregeld, zoals het in uniformeren van de schorsingsmogelijkheden in de werknemersregelingen en het laten vervallen van de optie van gevangenisstraf in artikel 84 SUWI.